Eduskunnan lakivaliokunnalle

Lisäselvitys valtioneuvoston kirjelmään eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (digipalvelusäädös) U 2/2021 vp

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt kirjallista lisäselvitystä valtioneuvoston kirjelmään digipalvelusäädöksestä.

Lisäselvitystä pyydetään liittyen komission mahdollisuuteen määrätä uhkasakkoja ja sakkoja. Selvitystä pyydetään myös ehdotuksista (artiklat 8 ja 9), joiden mukaan toisen jäsenvaltion viranomainen voisi lähettää määräyksiä toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneelle palveluntarjoalle. Selvitystä pyydetään lisäksi siitä, määräytyykö asetusehdotuksessa todettu ”laiton sisältö” kansallisten lakien vai asetusehdotuksen perusteella. Lakivaliokunnan kysymykset on esitetty tarkemmin alla kunkin kysymyksen yhteydessä.

Liikenne- ja viestintäministeriö lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

<u>Komission mahdollisuudet määrätä sakkoja ja uhkasakkoja</u>

Onko se, että komissio voi määrätä sakkoja täysin uusi konstruktio vai onko vastaavankaltaista sääntelyä ollut aiemminkin EU -lainsäädännön puolella?

Ehdotuksen mukaan komissiolla olisi toimivalta määrätä asetuksen säännösten rikkomistilanteessa sakkoja tai uhkasakkoja *erittäin suurille verkkoalustoille*, joilla on yli 45 miljoonaa käyttäjää EU:n alueella. Arvioidaan, että tällaisia verkkoalustoja on nykyisin 10-20. Erittäin suurten verkkoalustojen valvontaa on kuvattu U-kirjelmän sivulta 7 alkaen. Komissiolla olisi toimivaltaa valvoa erittäin suuria verkkoalustoja verkkoalustan sijoittautumismaan viranomaisen ohella asetuksessa säädetyllä tavalla. Viimesijaisena keinona komissiolla olisi toimivalta määrätä sakkoja säännösten rikkomistilanteessa verkkoalustan lisäksi myös henkilöille, joilla voi elinkeinonsa vuoksi olla tietoja erittäin suuren verkkoalustan mahdollisesta säännösten rikkomisesta, tilanteessa, jossa henkilö tai verkkoalusta tahallaan tai tuottamuksellisesti toimittaa komissiolle vääriä tai harhaanjohtavia tietoja, laiminlyö tietojen toimittamisen tai estää komission tarkastuksen. Komission mukaan tällaisia henkilöitä olisivat esimerkiksi auditointiyritysten henkilöstö tai aliurakoitsijoiden palveluksessa olevat henkilöt, jotka moderoivat verkkoalustojen palvelujen sisältöä. Näiden henkilöiden osalta mahdollisen sakon määrä jää asetuksen tekstissä epäselväksi.

Myös kansalliset viranomaiset voisivat määrätä sakkoja ja asettaa uhkasakkoja niiden alueelle sijoittautuneiden palveluntarjoajien valvonnassa (41 artiklan 1 ja 2 kohdat).

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa vastauksenaan kysymykseen, että komissiolla on nykyisinkin toimivalta määrätä sakkoja esimerkiksi kilpailuoikeuden alalla. Kilpailuoikeuden osalta komission toimivallasta sakkojen ja uhkasakkojen määräämiseen säädetään neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1/2003 perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta. Asetuksen nojalla komissio voi päätöksellään määrätä yrityksille tai yritysten yhteenliittymille uhkasakon asetuksessa säädetyin edellytyksin tai sakon, jos ne tahallaan tai tuottamuksesta rikkovat kilpailuoikeuden määräyksiä.

Kansallisessa laissa on vastaanvanlaisia säännöksiä. Kilpailulain (948/2011) 12 §:n mukaan elinkeinonharjoittajalle tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymälle, joka rikkoo kilpailulain 5 tai 7 §:n taikka Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklan säännöksiä, voidaan määrätä seuraamusmaksu, jollei menettelyä ole pidettävä vähäisenä tai seuraamusmaksun määräämistä kilpailun turvaamisen kannalta muutoin perusteettomana. Seuraamusmaksu voidaan määrätä myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymälle, jolle rikkomukseen osallistunut elinkeinotoiminta on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena. Seuraamusmaksun määrää Kilpailu- ja kuluttajaviraston esityksestä markkinaoikeus.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että eduskunnan käsiteltävänä on myös valtioneuvoston kirjelmä U 6/2021 vp, joka koskee digitaalisia markkinoita koskevaa komission säädösehdotusta. Säädösehdotus antaisi komissiolle toimivallan määrätä sakkoja ja uhkasakkoja ns. portinvartija-asemassa toimiville digitaalisille alustayrityksille, jos ne rikkovat asetukseen sisällytettäväksi ehdotettuja säännöksiä.

<u>Viranomaisten toimenpidemääräykset toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneelle palveluntarjoajalle (8 ja 9 artiklat)</u>

Onko asetusehdotuksessa kysymys tilanteesta, jossa yksityinen taho asetettaisiin viranomaistyyppiseen asemaan arvioimaan toisen valtion viranomaisen antamien määräysten tai päätösten lainmukaisuutta siten kuin lakivaliokunnan lausunnossa (LaVL 2/2021 vp) on esitetty ns. E-evidence asetusehdotuksen osalta?

Ehdotuksen 8 ja 9 artiklan mukaan palveluntarjoaja on velvollinen reagoimaan toisen jäsenvaltion tuomioistuimelta tai viranomaiselta saapuvaan määräykseen puuttua tiettyyn laittomaan sisältöön palvelussaan tai määräykseen luovuttaa tietoja palvelunsa vastaanottajista. Ehdotuksen mukaan palveluntarjoajan on ilmoitettava määräyksen lähettäneelle viranomaiselle, mihin määräys on johtanut, sekä täsmennettävä toteutetut toimet ja niiden toteuttamisajankohta.

Ehdotettuja 8 ja 9 artiklan säännöksiä ei voi rinnastaa ns. E-evidence -asetusehdotuksen todisteiden luovuttamista koskeviin säännöksiin. E-evidence -asetuksessa säädettäisiin siitä, miten ja millä edellytyksillä jäsenvaltion lainvalvontaviranomainen voi suoraan velvoittaa Euroopan unionin alueella palveluita tarjoavan palveluntarjoajan toimittamaan tai säilyttämään tietyn palveluntarjoajan hallussa olevan sähköisessä muodossa olevan tiedon käytettäväksi todistusaineistona käynnissä olevassa rikosoikeudellisessa menettelyssä.

Nyt käsillä olevan ehdotuksen 8 ja 9 artiklassa ei säädettäisi tämän tapaisesta velvollisuudesta. Säännökset eivät velvoittaisi palveluntarjoajaa poistamaan toisen jäsenvaltion viranomaisen määräyksen nojalla sisältöjä tai toimittamaan pyydettyjä tietoja toisen jäsenvaltion viranomaiselle. Ainoa velvollisuus, josta asetuksen 8 ja 9 artikloissa säädettäisiin, olisi velvollisuus ilmoittaa määräyksen antaneelle toisen jäsenvaltion viranomaiselle määräyksen vastaanottamisesta ja siitä, mihin toiminpiteisiin määräys on antanut aihetta. Muuta velvollisuutta toimia ei asetuksen 8 ja 9 artikla aseta palveluntarjoajalle. Asetusehdotus ei näin ollen velvoita palveluntarjoajaa ryhtymään sanotuissa artikloissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin, tai esittämään syitä sille, ettei toimenpiteisiin ryhdytä.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

Asetusehdotus ei siten siirrä viranomaiselle kuuluvaa oikeudellista arviointitehtävää esimerkiksi tietojen luovuttamisesta E-evidence -ehdotuksessa tarkoitetulla tavalla yksityiselle palveluntarjoajalle.

Ehdotetuissa artikloissa ei ole kyse viranomaisten välisestä yhteistyöstä eikä sillä myöskään ole vaikutuksia jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välistä yhteistyötä ilmentävään tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen, jonka on perinteisesti katsottu kuuluvan SEUT 82(1) artiklan alaan.

Laiton sisältö

Määritelläänkö laiton sisältö asetuksessa vai määrittyykö se kansallisten lakien perusteella?

Asetusehdotuksessa ei tarkemmin määritellä laitonta sisältöä vaan sisältö määräytyy näin ollen kansallisen lainsäädännön ja unionin oikeuden mukaisesti. Asetuehdotuksessa ”laittomalla sisällöllä’ tarkoitetaan mitä tahansa tietoa, joka sellaisenaan tai viittaamalla johonkin toimintaan, mukaan lukien tuotteiden myynti tai palvelujen tarjoaminen, ei ole unionin tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaista riippumatta kyseisen lainsäädännön täsmällisestä kohteesta tai luonteesta. Asetusehdotuksen johdanto-osan kappaleen 12 mukaisesti ”laittoman sisällön” käsite olisi määriteltävä laajasti.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki
Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi